

Asia: VN/28915/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö pitää lakiesityksen yleisiä tavoitteita koskien luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisen aseman parantamista sekä luonnontuotealan yritysten kilpailumahdollisuuksien tasapuolistamista kannatettavina ja tunnistaa taustalla olevat sääntelytarpeet, joihin lakiesityksellä pyritään vastaamaan.

Ympäristöministeriö on vastannut valtioneuvoston työnjaossa jokamiehenoikeuksia koskevasta ohjeistuksesta ja neuvonnasta. Keskeisimmät jokamiehenoikeuksia koskevat ja jokamiehenoikeudella toimimista ohjaavat yksittäiset säännökset löytyvät rikoslain (39/1889) 28 luvusta. Luvun 14 §:ssä (Jokamiehenoikeuksista) säädetään mm. luonnonvaraisten marjojen, sienten ja kukkien keräämisestä toisen maalta. Myös tulonhankkimistarkoituksissa tapahtuva marjanpoiminta toisen alueella perustuu jokamiehenoikeudella toimimiseen. Jokamiehenoikeuksilla toimimista koskee vakiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti myös ns. häiriöttömyysvaatimus, jonka mukaan toiminnasta ei saa aiheutua vähäistä suurempaa haittaa maanomistajalle, maankäytölle tai luonnolle. Lausunnoilla olevan lakiehdotuksen perusteluissa voisikin olla perusteltua avata yleisesti jokamiehenoikeuksilla toimimisen oikeudellista taustaa sekä erityisesti luonnonvaraisten marjojen ja kasvien keräämisen jokamiehenoikeudella mahdollistavaa sääntelyä.

Lausunnoilla olevan lakiehdotuksen 6 §:ssä säädetään kerääjän Suomeen kutsuneen ostajan velvollisuuksista. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään tarkemmin mm. kerääjän perehdyttämisestä poimintaan ja olosuhteisiin Suomessa sekä ostajan ja sen lukuun toimivien tahojen ja kerääjän keskinäisiin oikeudellisiin suhteisiin sekä kerääjän oikeuksiin ja velvollisuuksiin Suomessa. On tulkinnanvaraista, sisältyykö esitettyyn kerääjän Suomeen kutsuneen ostajan perehdytys velvollisuuteen myös jokamiehenoikeuksilla toimimista koskevista edellytyksistä ja reunaehdoista ohjeistaminen. Selkeyden vuoksi voisikin olla tarkoituksenmukaista säätää tästä vielä erikseen. Samalla on kuitenkin todettava, että toimiala ryhtyi aikanaan omaehtoisesti ohjeistamaan toimijoita jokamiehenoikeuksilla toimimisen reunaehdoista. Toisin kuin laajamittaisen ulkomaisten

marjanpoimijoiden toimesta tapahtuvan kaupallisen keruun yleistymisen alkuaikoina, ympäristöministeriöön tulee nykyään vain hyvin harvoin yhteydenottoja, joissa esitetään väitteitä jokamiehen oikeuksiin liittyvistä väärinkäytöksistä koskien ulkomaisten marjanpoimijoiden toimintaa.

Ympäristöministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa esityksestä.

Haaranen Tarja
Ympäristöministeriö

Tarasti Markus
Ympäristöministeriö - Luontoympäristöosasto, biotalousyksikkö